

BIJLAGE 1 :

Circulaire 2021/C/114 betreffende de vrijstelling van de belasting inzake medische verzorging verricht door bepaalde personen en inzake ziekenhuisverpleging

3.2.2. Relevante rechtspraak van het Hof van Justitie

Het Hof van Justitie heeft geoordeeld dat onder andere de volgende diensten **geen therapeutisch** doel hebben en derhalve niet onder de vrijstelling vallen:

- het vaststellen van een genetische verwantschap van individuen beoogt geen therapeutisch doel (H.v.J., 14.09.2000, C-384-98, *D.*, punt 22). Hieruit volgt niet dat alle medische activiteiten waarmee slechts biologische kenmerken worden vastgesteld niet binnen de werkingssfeer van de vrijstelling vallen. Zo is denkbaar dat hetzelfde of een vergelijkbaar onderzoek als hetwelk het hof in de zaak *D.* niet als gezondheidskundige verzorging heeft gekwalificeerd, nodig kan zijn om bijvoorbeeld de geschiktheid van een orgaandonor vast te stellen (H.v.J. 20.11.2003, C-212/01, *Unterpertinger*, concl. Adv.-Gen. C. Stix-Hackl, punt 64). Deze handeling heeft wel degelijk een therapeutisch doel. Uit de rechtspraak blijkt dus dat voor de vraag of een medische ingreep van btw moet worden vrijgesteld, het doel van deze ingreep beslissend is: niet alle activiteiten van een arts zijn vrijgesteld, maar enkel die activiteiten die een therapeutisch doel hebben (H.v.J. 20.11.2003, C-212/01, *Unterpertinger*, concl. Adv.-Gen. C. Stix-Hackl, punt 68).
- Het opstellen van een medisch deskundigenrapport. Deze dienst vergt wel de medische bekwaamheden van de dienstverrichter, en kan wellicht ook activiteiten meebrengen die typisch zijn voor het medische beroep, zoals lichamelijk onderzoek van de patiënt of analyse van zijn medisch dossier, maar het voornaamste doel van die dienst is niet de bescherming, met inbegrip van instandhouding of herstel, van de gezondheid van de onderzochte persoon. Deze dienst, die tot doel heeft een antwoord te geven op de in het expertiseverzoek gestelde vragen, wordt verricht om een derde in staat te stellen een beslissing te nemen die rechtsgevolgen zal hebben voor de betrokkene of voor anderen. Weliswaar kan om een medisch deskundigenrapport ook worden gevraagd door de betrokkene zelf en kan dit rapport indirect bijdragen tot de bescherming van zijn gezondheid, doordat een nieuw probleem wordt ontdekt of een eerdere diagnose bijgesteld, maar het voornaamste doel van elke verrichting van dit type is toch het voldoen aan een bij wet of overeenkomst gestelde voorwaarde in het besluitvormingsproces van anderen (H.v.J. 20.11.2003, C-212/01, *Unterpertinger*, punt 43). Voor een dergelijke dienst kan de vrijstelling dus niet gelden.
- Het afleveren van medische attesten voor de toekenning van een oorlogspensioen of het verrichten van medische onderzoeken met het oog op de opstelling van een medisch deskundigenrapport ter zake van aansprakelijkheid en schaderaming, ten behoeve van personen die de instelling van een vordering wegens letselschade overwegen of, ter zake van medische beroepsfouten, ten behoeve van personen die de instelling van een vordering in rechte overwegen (H.v.J., 20.11.2003, C-307/01, *Peter d'Ambrumenil en Dispute Resolution Services*, punt 69).

- Het vervoer van menselijke organen en bij mensen afgenomen monsters voor verschillende ziekenhuizen en laboratoria, is duidelijk geen medische verzorging, aangezien een dergelijke activiteit niet tot de medische diensten behoort die rechtstreeks tot eigenlijk doel hebben de diagnose, de behandeling of de genezing van ziekten of gezondheidsproblemen, en evenmin de bescherming, het behoud of het herstel van de gezondheid ([H.v.J., 02.07.2015, C-334/14, De Fruytier](#), punt 23).
- Een in een sportschool verrichte voedingsbegeleidingsdienst kan op middellange en lange termijn of zeer ruim opgevat, een instrument zijn voor de preventie van bepaalde ziekten, zoals zwaarlijvigheid. Hetzelfde geldt echter voor sportbeoefening zelf, waarvan wordt erkend dat dit een rol speelt bij bijvoorbeeld het voorkomen van hart- en vaatziekten. Met een dergelijke dienst wordt dus in beginsel een gezondheidsgerelateerd doel nagestreefd, maar niet, of niet noodzakelijkwijs, een therapeutisch doel. Een voedingsbegeleidingsdienst die door een gecertificeerde en gemachtigde deskundige in sportscholen wordt verricht, eventueel in het kader van programma's die eveneens fitnessdiensten en diensten voor lichamelijk welzijn omvatten, vormt een onderscheiden en zelfstandige dienst en kan niet onder de vrijstelling vallen. Dit onder voorbehoud van verificatie door de verwijzende rechter. (H.v.J., 04.03.2021, C-581/19, *Frenetikexito – Unipessoal Lda*, punt 30 en 50). Deze rechtspraak is in overeenstemming met de conclusie van A-G Kokott dat voedingsadviezen en fitnessstraining door een fitnesscentrum onderscheiden zelfstandige prestaties zijn die alleen onder de medische vrijstelling kunnen vallen indien ze een therapeutisch doel hebben (Concl. adv.-gen. J. Kokott van 04-03-2021, C-581/19, *Frenetikexito – Unipessoal Lda*.)

3.3. Niet-limitatieve lijst van voorbeelden

Deze lijst bevat een niet-limitatieve opsomming van ingrepen en behandelingen **met een therapeutisch doel** die de diagnose, de behandeling of de genezing van ziekten of gezondheidsproblemen, dan wel de bescherming, het behoud of het herstel van de gezondheid van de mens hoofdzakelijk tot doel hebben. De aandacht wordt erop gevestigd dat voor de toepassing van de medische vrijstelling er uiteraard ook moet voldaan zijn aan het personeel toepassingsgebied (zie punt 4):

- preventiemaatregelen zoals vaccinatie, immunisering en testen (screening)
- medisch handelen in verband met vruchtbaarheid (bv. oncofreezing of fertiliteitspreservatie) en zwangerschap
- plastische chirurgie met een therapeutisch doel (met uitzondering van louter esthetische ingrepen)
- periodieke medische controle door de behandelende arts
- het afnemen van bloed of andere lichaamssubstanties voor het testen op virussen, infecties of andere ziekten naar aanleiding van een jaarlijks medische controle op verzoek van de patiënt of de behandelende arts
- het verrichten van medisch onderzoek van personen op verzoek van werkgevers, met als doel de gezondheid van de betrokkene te beschermen
- het afnemen van bloed of andere lichaamssubstanties voor het testen op virussen, infecties of andere ziekten op verzoek van werkgevers of verzekeraars, wanneer die dienst hoofdzakelijk tot doel heeft, de gezondheid van de betrokkene te beschermen
- het afgeven van een verklaring van medische geschiktheid, bijvoorbeeld geschiktheid om te reizen, wanneer die dienst hoofdzakelijk tot doel heeft de gezondheid van de betrokkene te beschermen. Zoals bijvoorbeeld de opstelling van een verklaring omtrent de fysieke geschiktheid om ten opzichte van derden te verklaren dat iemands gezondheidstoestand noopt tot beperking van bepaalde activiteiten, of eist dat deze onder bijzondere voorwaarden worden verricht. Wordt hier niet bedoeld een medisch onderzoek voor het krijgen van een rijgeschiktheidsattest of een medisch attest voor piloten

- een professioneel begeleid trainingsprogramma of geïndividualiseerd bewegingsplan, dat rekening houdt met aanwezige risicofactoren en pathologie (het betreft onder meer mensen met diabetes of een verhoogd risico op diabetes, overgewicht of obesitas, lichamelijke deconditionering en inactieve of sedentaire levensstijl, cardiovasculaire risicofactoren). Dit kan zowel individueel als in groep gebeuren, op voorwaarde dat binnen die behandeling steeds rekening wordt gehouden met aanwezige risicofactoren en pathologie van iedere individuele persoon
- groepstrainingen op voorwaarde dat binnen die behandeling rekening wordt gehouden met aanwezige risicofactoren en pathologie van iedere individuele persoon
- rookstopbegeleiding
- het bleken van de tanden of het plaatsen van facetten in geval van verkleuringen van tanden of tandbederf als gevolg van kanker/chemotherapie of het gebruik van bepaalde geneesmiddelen gedurende zekere tijd
- de diensten van de hoofdarts en van de arts-diensthoofd die verantwoordelijk zijn voor de goede gang van zaken in het medisch departement resp. de verschillende diensten van het medisch departement in een ziekenhuis (ongeacht of deze diensten worden verricht door een zelfstandige ziekenhuisarts of een artsenvennootschap)
- de diensten van een arts en een verpleegkundige die verantwoordelijk zijn voor de ziekenhuishygiëne-ziekenhuisinfectiebeheersing; de diensten van een coördinerend en raadgevend arts in woonzorgcentra en de coördinerende verpleegkundigen in de thuiszorg; de diensten van een MZG arts die administratieve, medische en verpleegkundige gegevens ter beschikking moet stellen van de FOD Volksgezondheid
- het opstellen van een medisch verslag met het oog op een tegemoetkoming van de ziekteverzekering in het kader van een bepaalde toekomstige therapeutische behandeling van de patiënt
- het uitvoeren van medische voetzorg door podologen en medische pedicuren bij risicopatiënten (bijvoorbeeld diabetici of reumapatiënten) of in geval van specifieke huid- en nagelaandoeningen
- het verstrekken van individueel voedingsadvies aan een kankerpatiënt in het kader van zijn behandeling.

Deze lijst bevat een niet-limitatieve opsomming van handelingen die betrekking hebben op ingrepen en behandelingen **zonder therapeutisch doel:**

- groepstrainingen gegeven door een kinesitherapeut bestaande in het geven van gymnastiek of fitness zoals het optreden als sportinstructeur in een sportschool
- groepsbehandelingen, tenzij binnen die behandeling rekening wordt gehouden met aanwezige risicofactoren en pathologie van iedere individuele persoon
- een algemene voedingsbegeleidingsdienst verricht door een gecertificeerde en gemachtigde deskundige die er alleen op gericht is het algemene welzijn of het uiterlijk te verbeteren en niet bepaalde ziekten te voorkomen respectievelijk therapeutisch te behandelen (Concl. adv.-gen. J. Kokott van 22.10.2020, C-581/19, Frenetikexito – Unipessoal Lda.) (desgevallend is de vrijstelling bedoeld in artikel 44, § 2, 5°, van het Btw-Wetboek van toepassing voor zover voldaan is aan de in dat gestelde voorwaarden)
- het bleken van de tanden of het plaatsen van facetten ingegeven door een zuiver cosmetische wens, namelijk mooie, witte en egale tanden
- het uitvoeren van een esthetische voetverzorging
- de thuiszorgprestaties die door verpleegkundigen worden verricht bij een patiënt na de hospitalisatie voor een met btw belaste niet-therapeutische ingreep of behandeling (tenzij de nazorg kadert in de behandeling van complicaties die opgetreden zijn n.a.v. ingrepen of behandelingen met een louter niet-therapeutisch karakter)

- het maken van zogenaamde pretecho's, dit zijn niet-medische echo's waarbij vooral de nadruk gelegd wordt op de fotografie van het ongeboren kind
- meewerken aan onderzoeken in opdracht van de farmaceutische industrie
- een medisch onderzoek voor het krijgen van een rijgeschiktheidsattest of een medisch attest voor piloten
- medische evaluaties van personen met een handicap door een zelfstandige arts met het oog op de toekenning van tegemoetkomingen en parkeerkaarten
- lijkschouwing door een forensisch arts
- het afgeven van medische verklaringen, het verrichten van medische onderzoeken en het opstellen van medische deskundigenrapporten, ter zake van aansprakelijkheid, schaderaming of ter zake van medische beroepsfouten, ten behoeve van personen die een vordering in rechte overwegen of voor de toekenning van een oorlogspensioen of een invaliditeitsuitkering
- het op verzoek van derden verrichten van medisch onderzoek van personen en het afnemen van bloed of andere lichaamssubstanties voor het testen op virussen, infecties of andere ziekten, in het kader van het sluiten van een levensverzekering of van een hypotheckair krediet aangezien die handelingen tot doel hebben de verzekeraar te informeren
- het verrichten van medisch onderzoek van personen door een preventieadviseur-arbeidsarts
- handelingen verricht door erkende klinisch psychologen in het kader van de uitbating van huwelijksbureaus
- handelingen door bedrijfspsychologen in verband met arbeidspsychologie en met betrekking tot aanwerving (evaluatie, selectie, integratie ...), arbeidsprestaties, beroepsziekten, werkgroepen (regels, conflicten ...), personeelsbeheer (motivatie, management ...), werkintegratie en – re-integratie ... (zie evenwel de diensten die worden verricht onder de voorwaarden die zijn vereist voor de toepassing van artikel 44, § 2, 2°, van het Btw-Wetboek)
- algemeen onderzoek naar de kwaliteit van de gezondheidszorg (ook indien opgelegd door de overheid)
- de activiteiten bestaande uit de controle geneeskunde die worden uitgevoerd door artsen met als doel om in opdracht van werkgevers de arbeidsongeschiktheid van werknemers te controleren
- de door de (para)medische beroepsbeoefenaars gegeven voordrachten en/of workshops, de door hen verrichte handelingen in het kader van school- of universitair onderwijs of in het kader van beroepsopleiding (desgevallend is de vrijstelling bedoeld in artikel 44, § 2, 4° of 8°, van het Btw-Wetboek van toepassing voor zover voldaan is aan de in dat artikel gestelde voorwaarden).

4.4. Toepassingsgevallen

4.4.1. Medische beroepen

Artsen

Artsen zijn vrijgesteld voor alle ingrepen en behandelingen met een therapeutisch doel die de diagnose, de behandeling of de genezing van ziekten of gezondheidsproblemen, dan wel de bescherming, het behoud of het herstel van de gezondheid van de mens hoofdzakelijk tot doel hebben.

Het is de medische beroepsbeoefenaar die de hoofdhandeling uitvoert die in eer en geweten oordeelt of een medische behandeling een therapeutisch doel dient. Hierbij is het van geen belang of de medische beroepsbeoefenaar onder leiding en toezicht staat van een andere medische beroepsbeoefenaar. Het in

acht moeten nemen van de geldende regels in een ziekenhuis of het moeten opvolgen van instructies verhindert de toepassing van de vrijstelling niet.

Voorbeelden van ingrepen en behandelingen **met een therapeutisch** doel:

- preventiemaatregelen zoals vaccinatie, immunisering en testen (screening)
- medisch handelen in verband met vruchtbaarheid (bv. oncofreezing of fertiliteitspreservatie) en zwangerschap
- esthetische ingrepen die een therapeutisch doel hebben (met uitzondering van louter esthetische ingrepen)
- periodieke medische controle door de behandelende arts
- het afnemen van bloed of andere lichaamssubstanties voor het testen op virussen, infecties of andere ziekten, naar aanleiding van een jaarlijks medische controle op verzoek van de patiënt of de behandelende arts
- de diensten van de hoofddarts en de arts-diensthooft die verantwoordelijk zijn voor de goede gang van zaken in het medisch departement resp. de verschillende diensten van het medisch departement in een ziekenhuis (ongeacht of deze diensten worden verricht door een zelfstandige ziekenhuisarts of een artsvennootschap)
- de diensten van een arts die verantwoordelijk is voor de ziekenhuishygiëne- ziekenhuisinfectiebeheersing; de diensten van een coördinerend en raadgevend arts in woonzorgcentra; de diensten van een MZG arts die administratieve, medische en verpleegkundige gegevens ter beschikking moet stellen van de FOD Volksgezondheid
- het opstellen van een medisch verslag met het oog op een tegemoetkoming van de ziekteverzekering in het kader van een bepaalde toekomstige therapeutische behandeling van de patiënt
- teleconsulten of internetconsulten die bestaan in het geven van gepersonaliseerd advies over gezondheid en ziekte op voorwaarde dat een therapeutische doelstelling wordt nagestreefd (worden hier niet bedoeld diensten die bestaan uit het verstrekken van inlichtingen over ziektebeelden en therapieën en diensten die bestaan uit het verstrekken van administratieve inlichtingen)
- een professioneel begeleid trainingsprogramma, dat rekening houdt met aanwezige risicofactoren en pathologie van iedere individuele persoon
- groepstrainingen gegeven door bijvoorbeeld een sportarts, op voorwaarde dat binnen die behandeling rekening wordt gehouden met aanwezige risicofactoren en pathologie van iedere individuele persoon.

Voorbeelden van ingrepen en **behandelingen zonder** therapeutisch doel:

- meewerken aan onderzoeken in opdracht van de farmaceutische industrie
- een medisch onderzoek voor het krijgen van een rijgeschiktheidsattest of een medisch attest voor piloten
- medische evaluaties van personen met een handicap door een zelfstandige arts met het oog op de toekenning van tegemoetkomingen en parkeerkaarten
- lijkschouwing door een forensisch arts
- het afgeven van medische verklaringen, het verrichten van medische onderzoeken en het opstellen van medische deskundigenrapporten, ter zake van aansprakelijkheid, schaderaming of ter zake van medische beroepsfouten, ten behoeve van personen die een vordering in rechte overwegen of voor de toekenning van een oorlogspensioen of een invaliditeitsuitkering
- het op verzoek van derden verrichten van medisch onderzoek van personen en het afnemen van bloed of andere lichaamssubstanties voor het testen op virussen, infecties of andere ziekten, in het kader van het sluiten van een levensverzekering of van een hypothecair krediet als die handelingen tot doel hebben de verzekeraar te informeren

- algemeen onderzoek naar de kwaliteit van de gezondheidszorg (ook indien opgelegd door de overheid)
- de activiteiten bestaande uit de controle geneeskunde die worden uitgevoerd door artsen met als doel om in opdracht van werkgevers de arbeidsongeschiktheid van werknemers te controleren
- de door de medische beroepsbeoefenaars gegeven voordrachten en/of workshops, de door hen verrichte handelingen in het kader van school- of universitair onderwijs of in het kader van beroepsopleiding (desgevallend is de vrijstelling bedoeld in artikel 44, § 2, 4° of 8°, van het Btw-Wetboek van toepassing voor zover voldaan is aan de in dat artikel gestelde voorwaarden).

Tandartsen

De medische verzorging verricht door tandartsen van alle beroepstitels (o.m. orthodontisten, parodontologen) in het kader van hun beroep is normaal van de btw vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek.

Esthetische ingrepen of behandelingen die een therapeutisch doel hebben zijn eveneens vrijgesteld van btw. Zoals bijvoorbeeld het bleken van de tanden of het plaatsen van facetten in geval van verkleuringen van tanden of tandbederf als gevolg van kanker/chemotherapie of het gebruik van bepaalde geneesmiddelen gedurende zekere tijd. Daartegenover staat dat esthetische ingrepen of behandelingen die uitsluitend tot doel hebben de verfraaiing van het uiterlijk, niet onder het begrip gezondheidskundige verzorging kunnen worden gebracht en aldus belast zijn met btw (bijvoorbeeld het bleken van de tanden of het plaatsen van facetten ingegeven door een zuiver cosmetische wens, namelijk mooie, witte en egale tanden).

Het opstellen van een medisch verslag met het oog op een tegemoetkoming van de ziekteverzekering in het kader van een bepaalde toekomstige therapeutische behandeling van de patiënt wordt beschouwd als therapeutisch en is vrijgesteld van btw.

Zijn ook vrijgesteld van btw de leveringen en herstellingen van tandprothesen (zoals kronen, bruggen, beugels) door tandartsen voor zover die handelingen gepaard gaan met de tandverzorging. De levering en herstelling van tandprothesen door een zelfstandige tandtechnicus of een zelfstandig laboratorium zijn niet vrijgesteld van btw.

Het is aan de tandarts om vast te stellen of er sprake is van een therapeutisch doel.

Kinesisten

(Para)medische diensten met als doel de bescherming, met inbegrip van het behoud of herstel, van de gezondheid van de mens verricht door kinesisten in het kader van hun beroep of praktijk vallen onder de vrijstelling van medische verzorging. De medische verzorging dient een therapeutisch doel te hebben. Ook (be)handelingen die worden verricht voor doeleinden van preventie vallen binnen de reikwijdte van de medische vrijstelling zelfs al blijkt dat degene die wordt onderzocht of op een andere manier een preventieve ingreep ondergaat geen ziekte heeft.

Kinesitherapeuten werken meestal op grond van een medisch voorschrift (cf. art. 43, § 6, van de gecoördineerde wet van 10.05.2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen). Dat een ingreep of behandeling wordt uitgevoerd op medisch voorschrift is een vermoeden dat er een therapeutisch doel is.

Daarnaast is er ook directe toegang tot de kinesitherapie. Beoefenaars van de kinesitherapie mogen handelingen uitoefenen waarvoor geen medisch voorschrift vereist is. Het uitvoeren van kinesitherapeutische handelingen en verstrekkingen zonder medisch voorschrift gebeurt binnen de eerstelijnszorg, de welzijnszorg alsook in het kader van preventie en gezondheidspromotie.

De volgende handelingen hebben een **therapeutisch doel** en zijn vrijgesteld van btw:

- een professioneel begeleid trainingsprogramma of geïndividualiseerd bewegingsplan, dat rekening houdt met aanwezige risicofactoren en pathologie (het betreft onder meer mensen met diabetes of een verhoogd risico op diabetes, overgewicht of obesitas, lichamelijke deconditionering en inactieve of

sedentaire levensstijl, cardiovasculaire risicofactoren). Dit kan zowel individueel als in groep gebeuren, op voorwaarde dat binnen die behandeling steeds rekening wordt gehouden met aanwezige risicofactoren en pathologie van iedere individuele persoon.

- groepstrainingen op voorwaarde dat binnen die behandeling rekening wordt gehouden met aanwezige risicofactoren en pathologie van iedere individuele persoon
- teleconsulten of internetconsulten die bestaan in het geven van gepersonaliseerd advies over gezondheid en ziekte op voorwaarde dat een therapeutische doelstelling wordt nagestreefd (worden hier niet bedoeld diensten die bestaan uit het verstrekken van inlichtingen over ziektebeelden en therapieën en diensten die bestaan uit het verstrekken van administratieve inlichtingen).

De volgende diensten hebben **geen** therapeutisch doel en zijn belast met btw:

- groepstrainingen bestaande in het geven van gymnastiek of fitness zoals het optreden als sportinstructeur in een sportschool
- groepsbehandelingen, tenzij binnen die behandeling rekening wordt gehouden met aanwezige risicofactoren en pathologie van iedere individuele persoon
- de nazorg van ingrepen of behandelingen met een louter esthetisch karakter (zonder enig therapeutisch of reconstructief doel), tenzij de nazorg kadert in de behandeling van complicaties die opgetreden zijn n.a.v. ingrepen of behandelingen zonder therapeutisch doel.

Klinisch psychologen en orthopedagogen

De klinisch psycholoog is een specialist op het terrein van de psychologie in de gezondheidszorg, en wordt ingezet bij diagnostiek en behandeling van patiënten met complexe, meervoudige psychische problematiek.

Een klinisch psycholoog is bevoegd om psychotherapie toe te passen. Psychische problemen waarvoor de hulp van een klinische psycholoog wordt ingeroepen zijn bijvoorbeeld bipolaire stoornissen, ernstige depressie, angsten, verslavingen, dwangmatig gedrag, agressie, eetstoornissen en dergelijke meer.

De klinisch orthopedagoog maakt voor mensen met ontwikkelings-, leer- en gedragsproblemen een behandel- en begeleidingsplan dat hun situatie kan verbeteren. Zodoende probeert de klinisch orthopedagoog ervoor te zorgen dat zij de hulp krijgen die het beste bij hun karakter en problemen aansluit, met als doel hun ontwikkeling te optimaliseren en hun participatiekansen te maximaliseren. Een orthopedagoog is eveneens bevoegd om handelingen inzake psychotherapie te verrichten.

Op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek is de medische verzorging verricht door erkende klinisch psychologen en erkende orthopedagogen in het kader van hun beroep of praktijk vrijgesteld van de btw. Bedoelde vrijstelling is alleen van toepassing indien zij voldoen aan de voorwaarden om het beroep in België te mogen uitoefenen (dit wil zeggen in het bezit zijn van een visum en een erkenning) en de door hen verrichte diensten moeten een therapeutisch doel hebben.

De prestaties verricht door een psycholoog, die geen erkend klinisch psycholoog is, vallen evenwel niet onder toepassing van de vrijstelling bedoeld in artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek. De door hen verrichte diensten kunnen echter wel vrijgesteld zijn als dienst van gezinsvoorlichting in de zin van artikel 44, § 2, 5°, van het Btw-Wetboek. In dit verband wordt verwezen naar de [beslissing E.T.114.414 van 16.04.2008](#).

Verpleegkundigen

De medische verzorging verricht door zelfstandige verpleegkundigen in het kader van hun beroep is normaal van de btw vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek.

Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt naargelang die medische verzorging binnen of buiten een ziekenhuis plaatsvindt.

De vrijstelling is niet van toepassing op de diensten die betrekking hebben op ingrepen en behandelingen zonder therapeutisch doel. Dit is onder meer het geval met de diensten van verpleegkundigen die verband

houden met dan wel inherent zijn aan een esthetische ingreep of behandeling. Deze diensten zijn evenals de esthetische ingreep of behandeling zelf, aan de btw onderworpen, ongeacht of het om verpleging in het ziekenhuis of om thuiszorgprestaties gaat.

Zo is de nazorg van ingrepen of behandelingen met een louter esthetisch karakter (zonder enig therapeutisch of reconstructief doel) niet van de btw vrijgesteld, tenzij de nazorg kadert in de behandeling van complicaties die opgetreden zijn naar aanleiding van ingrepen of behandelingen met een louter esthetisch karakter.

Bij twijfel over de toepassing van de vrijstelling zal de verpleegkundige aan de hand van het patiëntendossier en/of via bevraging van de patiënt/voorschrijvend arts dienen na te gaan of zijn/haar diensten betrekking hebben op ingrepen of behandelingen zonder therapeutisch doel.

De prestaties van een coördinerend verpleegkundige in een groepspraktijk die verantwoordelijk is voor de organisatie van de dienst wat de coördinatie, continuïteit, kwaliteit en evaluatie van de zorg betreft kunnen de vrijstelling genieten.

Ondersteuning door een thuisverpleegkundige in een huisartspraktijk is eveneens van de btw vrijgesteld voor zover het gaat om medische verzorging met een therapeutisch doel (bijvoorbeeld voorbereiding van het onderzoek door de arts, anamnese...).

De terbeschikkingstelling door een uitzendbureau van een verpleegkundige aan bijvoorbeeld een woonzorgcentrum is in principe een aan de btw onderworpen terbeschikkingstelling van personeel. De administratie zal evenwel geen kritiek uitoefenen op de interpretatie waarbij de overeenkomst tussen het uitzendbureau en het woonzorgcentrum voorgesteld wordt als een werkaannemingscontract. Volgens deze interpretatie wordt de dienst die door het uitzendbureau aan het woonzorgcentrum wordt verstrekt van de btw vrijgesteld, voor zover het door de verpleegkundige uitzendkracht verrichte werk medische verzorging betreft met betrekking op ingrepen en behandelingen met een therapeutisch doel.

Het aanbieden van gezinshulp (waaronder bijvoorbeeld helpen bij eten, toiletbezoek, hygiëne, assistentie bij te bed leggen of opstaan...) door zelfstandige verpleegkundigen in het kader van hun beroep of praktijk wordt eveneens beoogd door de vrijstelling van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek.

Zorgkundigen

Onder zorgkundige wordt verstaan de persoon die specifiek is opgeleid om de verpleegkundige onder zijn/haar toezicht bij te staan inzake zorgverstrekking, gezondheidsopvoeding en logistiek, in het kader van de door de verpleegkundige gecoördineerde activiteiten binnen een gestructureerde equipe (z. artikel 59, van de gecoördineerde wet van 10.05.2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen).

De medische verzorging verricht door zelfstandige zorgkundigen in het kader van hun beroep is normaal van de btw vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1°(nieuw), van het Btw-Wetboek.

Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt naargelang die medische verzorging binnen of buiten een ziekenhuis plaatsvindt (zie verder [circulaire 2017/C/26 van 24.04.2017 betreffende de btw-vrijstelling ten aanzien van de prestaties verricht door zorgkundigen](#)).

De vrijstelling is niet van toepassing op de diensten die betrekking hebben op ingrepen en behandelingen zonder therapeutisch doel. Dit is onder meer het geval met de diensten van zorgkundigen die verband houden met dan wel inherent zijn aan een esthetische ingreep of behandeling. Deze diensten zijn evenals de esthetische ingreep of behandeling zelf, aan de btw onderworpen, ongeacht of het om verzorging in het ziekenhuis of om thuiszorgprestaties gaat.

Zo is de nazorg van ingrepen of behandelingen met een louter esthetisch karakter (zonder enig therapeutisch of reconstructief doel) niet van de btw vrijgesteld, tenzij de nazorg kadert in de behandeling van complicaties die opgetreden zijn naar aanleiding van ingrepen of behandelingen met een louter esthetisch karakter.

Bij twijfel over de toepassing van de vrijstelling zal de verpleegkundige onder wiens toezicht de zorgkundige werkt aan de hand van het patiëntendossier en/of via bevraging van de patiënt/voorschrijvend arts dienen na te gaan of zijn/haar diensten betrekking hebben op ingrepen of behandelingen zonder therapeutisch doel.

Het aanbieden van gezinshulp (waaronder bijvoorbeeld helpen bij eten, toiletbezoek, hygiëne, assistentie bij te bed leggen of opstaan...) door zelfstandige zorgkundigen in het kader van hun beroep of praktijk wordt eveneens beoogd door de vrijstelling van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek.

Vroedvrouwen

Een vroedvrouw verleent begeleiding, zorg en advies aan vrouwen vóór en tijdens de zwangerschap, bij de bevalling en de periode na de bevalling.

De vroedvrouw stelt de diagnose van de zwangerschap, schrijft de noodzakelijke onderzoeken en geneesmiddelen voor, verricht de bevalling en verleent de zorg aan het pasgeboren kind en de moeder.

Tijdens de zwangerschap en de bevalling spoort de vroedvrouw eventuele risico's bij moeder en/of kind op. Bij afwezigheid van risico's werkt de vroedvrouw autonoom.

Indien een risico wordt vastgesteld, verwijst zij door naar een arts.

Bij zwangerschappen en bevallingen met verhoogd risico handelt de vroedvrouw in samenwerking met de arts en onder diens verantwoordelijkheid. Dit is eveneens zo voor de behandeling van vruchtbaarheidsproblemen en van pasgeborenen die in levensbedreigende omstandigheden verkeren.

De medische verzorging verricht door zelfstandige vroedvrouwen in het kader van hun beroep is normaal van de btw vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek.

Deze medische verzorging omvat ook preventieve zorg zoals bijvoorbeeld prenatale consultaties, alsook individuele consultaties voorafgaand aan een eventuele zwangerschap.

De opvolging van de zwangerschap door de vroedvrouw wordt eveneens beoogd door de medische vrijstelling. Hetzelfde geldt voor de in het kader van de medische begeleiding van de moeder door een vroedvrouw georganiseerde gymnastieksessies, op voorwaarde dat daarbij rekening wordt gehouden met aanwezige risicofactoren en pathologie van iedere individuele persoon.

De medische verzorging van moeder en kind tijdens de bevalling en de kraamperiode wordt eveneens beoogd. Daarbij gebeurt de invulling van het begrip 'kraamperiode', rekening houdend met de concrete omstandigheden van elk geval, door de vroedvrouw zelf.

De in groep georganiseerde zogenaamde babymassages daarentegen zijn niet vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek.

Wat de door vroedvrouwen gegeven voordrachten en/of workshops betreft (bijvoorbeeld inzake het dragen van baby's, eerste hulp bij ongevallen, ...), kan geen toepassing gemaakt worden van de medische vrijstelling bedoeld in artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek. Voor zover voldaan is aan de ter zake geldende voorwaarden kan eventueel de vrijstelling van artikel 44, § 2, 8°, van het Btw-Wetboek (de diensten aan organisatoren van voordrachten verstrekt door voordrachtgevers die als zodanig handelen), van het Btw-Wetboek worden toegepast (zie punt 4.4.4. Andere handelingen door de beroepsgroepen).

Hulpverlener-ambulancier

De hulpverlener-ambulancier is actief binnen een erkende ziekenwagendienst in het kader van de dringende geneeskundige hulpverlening (DGH), ook wel het systeem 112 genoemd.

De hulpverlener-ambulancier komt met een ziekenwagen ter plaatse bij een patiënt waarvoor hulp gevraagd is via het oproepnummer 112. De equipe van een ziekenwagen bestaat uit minimaal 2 hulpverleners-ambulanciers. Zij zijn opgeleid voor het toedienen van de eerste dringende zorgen aan de patiënt in nood.

In de praktijk worden de diensten verricht door zelfstandige hulpverleners-ambulanciers vrijgesteld op basis van artikel 44, § 2, 1°, b), van het Btw-Wetboek (het vervoer van zieken of gewonden met speciaal daartoe uitgeruste vervoermiddelen, zie ook [circulaire 2020/C/66 van 11.05.2020 betreffende het vrijgesteld vervoer van bepaalde categorieën van personen](#)).

Apotheker

Een apotheker is een deskundige op het gebied van geneesmiddelen. Alleen erkende apothekers mogen in België niet terugbetaalbare medicatie verkopen en/of geneesmiddelen op recept of voorschrift afleveren op naam van de patiënt. De locatie en de verkoop van medicatie is aan strikte regels onderworpen. De erkende apotheker moet zich inschrijven bij de Provinciale Geneeskundige Commissie van zijn vestigingsplaats. Hij/zij moet ook ingeschreven zijn op de lijst van de voor het beroep bevoegde Orde van apothekers.

Het gezondheidszorgberoep van apotheker was voorheen niet opgenomen in de vrijstelling van artikel 44, § 1 (oud), van het Btw-Wetboek. Aangezien hun beroep is bedoeld in de gecoördineerde wet van 10.05.2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen is vanaf 01.01.2022 de medische verzorging in het kader van hun beroep door apothekers op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek, van de belasting vrijgesteld.

In de praktijk heeft dit als zodanig geen gevolgen aangezien de apotheker leveringen verricht van geneesmiddelen en van andere producten. De honoraria die hij in dat verband van het RIZIV ontvangt hebben steeds betrekking op de door hem verrichte leveringen van geneesmiddelen en toebehoren. Deze honoraria zijn dan ook aan hetzelfde tarief onderworpen als de geneesmiddelen waarop ze betrekking hebben.

De handelingen verricht door een zelfstandige apotheker voor een andere apotheker(-titularis van de apotheek) hebben betrekking op de verkoop van de geneesmiddelen en zijn evenmin vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek.

De voorbereiding van de COVID-19-vaccins door de apothekers en hun farmaceutisch-technisch assistenten wordt aangemerkt als een nauw met de vaccins samenhangende dienst en is dus onderworpen aan het nultarief tot 31.12.2022 (zie [circulaire 2021/C/33 betreffende het tijdelijk verlaagde btw-tarief voor COVID-19-vaccins en medisch hulpmiddelen voor in-vitrodiagnostiek van deze ziekte](#)).

De analyses van klinisch-biologische aard die verricht worden door apothekers of licentiaten in de scheikundige wetenschappen die daartoe bevoegd zijn, of door personen die ze verrichten onder de verantwoordelijkheid en het toezicht van artsen of van de hier genoemde apothekers en licentiaten zijn van de btw vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1°, van het Btw-Wetboek voor zover het om medische verzorging gaat. Dit is niet het geval voor dergelijke analyses verricht ter uitvoering van een gerechtelijke opdracht aangezien deze geen therapeutisch doel dienen.

4.4.2. Paramedische beroepen

Ambulancier niet dringend patiëntenvervoer

De ambulancier niet dringend patiëntenvervoer vervoert patiënten van wie de toestand stabiel is bij aanvang van het transport en houdt toezicht op hun toestand tijdens dit vervoer. De ambulancier gaat na of de toestand van de patiënt stabiel blijft. Als de toestand van de patiënt achteruitgaat of de patiënt heeft dringende verzorging nodig, verwittigt de ambulancier de 112-centrale en dient hij of zij in afwachting de eerste hulp toe.

In de praktijk worden de diensten verricht door ambulanciers niet dringend patiëntenvervoer vrijgesteld op basis van artikel 44, § 2, 1°, b), van het Btw-Wetboek (het vervoer van zieken of gewonden met speciaal daartoe uitgeruste vervoermiddelen, zie ook [circulaire 2020/C/66 betreffende het vrijgesteld vervoer van bepaalde categorieën van personen](#)).

Audioloog en audicien

De audioloog en audicien zijn de paramedische beroepsbeoefenaars die zich bezighouden met de evaluatie, de preventie, de revalidatie en de correctie van gehoor- en evenwichtsstoornissen.

Een audioloog is gespecialiseerd in het gehoor en het evenwicht. De audioloog staat in voor het onderzoek van de gehoor- en evenwichtsfunctie, om zo de neus-keel-oorarts te ondersteunen bij het stellen van een diagnose.

Hij kan ook instaan voor bepaalde behandelingen, zoals hoortraining en revalidatie bij slechthorende of dove patiënten, begeleiding van personen met oorsuizingen, revalidatie van evenwichtsstoornissen ...

De audioloog voert deze onderzoeken en behandelingen, die tot het domein van de gezondheidszorg behoren, steeds uit in opdracht van een arts-specialist, zoals een neus-keel-oorarts. Deze handelingen zijn dan ook op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1°, van het Btw-Wetboek vrijgesteld.

Buiten de gezondheidszorg kan de audioloog instaan voor taken zoals preventie rond blootstelling aan lawaai en geluidsbeheer in de industrie, in de klas.... Deze handelingen, alhoewel gezondheidsgerelateerd, zijn niet therapeutisch en zijn dan ook niet op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1°, van het Btw-Wetboek vrijgesteld.

Een audicien is gespecialiseerd in de aanpassing van hoortoestellen en van het uitwendig deel van hoorimplantaten op voorschrift van de neus-keel-oorarts. Hij past oor- en gehoorbeschermingssystemen aan, zoals op maat gemaakte doppen voor het zwemmen of ter bescherming tegen lawaai. Hij zorgt voor hoorhulpmiddelen zoals signaleringssystemen voor personen met gehoorverlies.

Soms is hiervoor een voorschrift van een arts vereist, andere prestaties mag de audicien stellen zonder voorschrift.

In verband met de vraag of het bij de verkoop van aan de specifieke behoeften van de klant aangepaste hoortoestellen (bijvoorbeeld) gaat om een levering of een dienst (door één en dezelfde audioloog-audicien die rechtstreeks met de patiënt optreedt), wordt, bij wijze van proef, het volgende aangenomen:

- wordt het apparaat geïncorporeerd in het lichaam van de patiënt, dan gaat het in het geheel om een dienstverrichting. De vrijstelling toepasselijk op de medische verzorging door de audioloog-audicien strekt zich dan uit tot de leveringen en herstellingen van de toestellen die gepaard gaan met de verzorging.
- Wordt het apparaat niet geïncorporeerd in het lichaam, dan geldt de 50 %-regel: indien de diensten met betrekking tot het analyseren, aanpassen enzoverder van het toestel minder dan 50 % uitmaken van de prijs, dan gaat het in zijn geheel om een levering.
- De vraag of het gaat over een levering van goederen of een dienstprestatie is overigens een feitenkwestie. Wanneer er sprake is van één enkele handeling moeten, om te bepalen of handelingen leveringen van goederen dan wel diensten zijn, alle omstandigheden waaronder de betrokken handeling wordt verricht in aanmerking worden genomen om daaruit de kenmerkende elementen naar voren te halen ([Hof van Justitie van de Europese Unie. Arrest Faaborg-Gelting Linien, zaak C-231/94, van 02.05.1996, punt 12](#)),

Bandagist, orthesist en prothesist

Bandagisten, orthesisten en prothesisten zijn ook gekend als orthopedisch technologen. Deze paramedische beroepsbeoefenaars voorzien medische hulpmiddelen om de dagelijkse autonomie en mobiliteit van mensen met een lichamelijke beperking te verbeteren, zoals bijvoorbeeld steunkousen, korsetten en beenprothesen. Orthopedisch technologen staan in nauw contact met de patiënten en nemen hun maten op om hen het geschikte hulpmiddel te geven.

De bandagist is gespecialiseerd in alle soorten bandages (zoals breukbanden, buikgordels, sportverbanden), drukverbanden (bijvoorbeeld steunkousen), borstprothesen, hulpmiddelen om thuisverzorging te vergemakkelijken (bijvoorbeeld stoma- en incontinentiemateriaal) en hulpmiddelen om de mobiliteit te verhogen (zoals rolstoelen).

De orthesist is gespecialiseerd in orthesen. Dit zijn uitwendig gedragen apparaten of hulpmiddelen die een lichaamsdeel ontlasten of corrigeren. Hij maakt bijvoorbeeld korsetten om de rug te ondersteunen, orthopedische steunzolen om de voeten te stabiliseren, halskragen voor de nek, schedelhelmen, ... maar ook bijvoorbeeld gelaatsmaskers voor kankerpatiënten om te voorkomen dat het hoofd beweegt tijdens bestraling.

De prothesist is gespecialiseerd in alle soorten prothesen, behalve tandprothesen. Prothesen zijn apparaten of hulpmiddelen die een lichaamsdeel vervangen. Dit kunnen ook hoogtechnologische apparaten zijn, zoals een computergestuurde hand. Er bestaan functionele prothesen, die de autonomie van de patiënt verhogen, maar ook esthetische prothesen die zich aanpassen aan de uiterlijke kenmerken van de patiënt.

Doordat de bandagist, orthesist en prothesist nog niet verplicht zijn om over een visum te beschikken, worden deze beroepsbeoefenaars nog niet geregistreerd en bestaan er geen lijsten van personen die de toelating hebben om het beroep uit te oefenen.

De bandagisten, orthesisten en prothesisten kunnen wel een RIZIV-nummer aanvragen, dat na een theoretische en praktische proef wordt uitgereikt door de erkenningsraad van het RIZIV. Met dit RIZIV-nummer kunnen bepaalde verstrekkingen terugbetaald worden door de ziekteverzekering, zodat de patiënt hiervoor een terugbetaling krijgt.

Rekening houdend met hetgeen voorafgaat wordt aanvaard dat de medische verzorging verricht door bandagisten, orthesisten en prothesisten die over een dergelijk RIZIV-nummer beschikken, van de btw zijn vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1°, van het Btw-Wetboek.

In verband met de vraag of het bij de verkoop van aan de specifieke behoeften van de klant aangepaste orthopedische hulpmiddelen gaat om een levering of een dienst (door één en dezelfde orthopedisch technoloog die rechtstreeks met de patiënt optreedt), wordt, bij wijze van proef, het volgende aangenomen:

- wordt het hulpmiddel geïncorporeerd in het lichaam van de patiënt, dan gaat het in het geheel om een dienstverrichting. De vrijstelling toepasselijk op de medische verzorging door de orthopedisch technoloog strekt zich dan uit tot de leveringen en herstellingen van de orthopedische hulpmiddelen die gepaard gaan met de verzorging.
- Wordt het hulpmiddel niet geïncorporeerd in het lichaam, dan geldt de 50 %-regel: indien de diensten met betrekking tot het analyseren, aanpassen enzoverder van het hulpmiddel minder dan 50 % uitmaken van de prijs, dan gaat het in zijn geheel om een levering.
- De vraag of het gaat over een levering van goederen of een dienstprestatie is overigens een feitenkwestie. Wanneer er sprake is van één enkele handeling moeten, om te bepalen of handelingen leveringen van goederen dan wel diensten zijn, alle omstandigheden waaronder de betrokken handeling wordt verricht in aanmerking worden genomen om daaruit de kenmerkende elementen naar voren te halen (Hof van Justitie van de Europese Unie, Arrest *Faaborg-Gelting Linien*, zaak C-231/94, van 02.05.1996, punt 12),

Diëtisten

Op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek is de medische verzorging verricht door erkende diëtisten in het kader van hun beroep of praktijk vrijgesteld van de btw. Bedoelde vrijstelling is alleen van toepassing indien de verrichte diensten een therapeutisch doel hebben.

Dit is onder meer het geval voor de diensten die voorkomen in de nomenclatuur van de revalidatieverstrekingen, namelijk:

- diëtetische behandelingen van diabetici met diabetespas en van diabetici en patiënten met nierinsufficiëntie die in een zorgtraject zijn opgenomen,
- verstrekkingen door erkende diëtisten-diabeteseducatoren inzake educatie van diabetespatiënten.

Het opmaken en opvolgen van een geïndividualiseerd voedingsplan dat rekening houdt met aanwezige risicofactoren en pathologie (het betreft onder meer overgewicht en obesitas, ongezonde eetgewoonten, cardiovasculaire risicofactoren, psychosociale moeilijkheden,...) is eveneens vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek. Dit kan zowel individueel als in een kleine groep gebeuren, op voorwaarde dat binnen die behandeling steeds rekening wordt gehouden met aanwezige risicofactoren en pathologie van iedere individuele persoon.

Indien de door de diëtist verrichte dienst geen therapeutisch doel heeft, kan bedoelde handeling vrijgesteld zijn van de btw als dienst van gezinsvoorlichting in de zin van artikel 44, § 2, 5°, van het Btw-Wetboek. In dit verband wordt verwezen naar de [beslissing E.T.127.206/2 van 29.04.2016](#).

Zo vallen onder toepassing van de vrijstelling bedoeld in artikel 44, § 2, 5°, van het Btw-Wetboek:

- een algemene voedingsbegeleidingsdienst door een diëtist die er alleen op gericht is het algemene welzijn of het uiterlijk te verbeteren en niet bepaalde ziekten te voorkomen
- het geven van individuele inlichtingen en raad in verband met vermageringskuren of afslankingsprogramma's.

Voorvoemde vrijstellingen zijn niet van toepassing ten aanzien van door diëtisten gegeven voordrachten en/of workshops. Desgevallend kan de vrijstelling bedoeld in artikel 44, § 2, 8°, van het Btw-Wetboek toegepast worden voor zover voldaan is aan de daarin gestelde voorwaarden.

Volledigheidshalve wordt erop gewezen dat de verkoop van onder meer voedingssupplementen, maaltijdvervangers en proteïnepreparaten niet wordt beoogd door bovengenoemde vrijstellingen en onderworpen is aan de btw.

Ergotherapeut

Een ergotherapeut behandelt, begeleidt en adviseert personen die beperkt worden door een fysiek letsel of ziekte, psychosociale problemen, cognitieve problemen, ontwikkelings- of leerstoornissen of verouderingsprocessen.

De technische prestaties die door de ergotherapeut worden uitgevoerd vereisen een omstandig geneeskundig voorschrift. Ze kaderen in een totaal revalidatieplan van de patiënt dat is opgemaakt in een multidisciplinair team onder leiding van een arts of in overleg en samenwerking met een andere gezondheidszorgbeoefenaar indien de revalidatie zich beperkt tot de specifieke activiteiten van dat beroep.

Voor de observatie doet de ergotherapeut onderzoek of neemt deel aan onderzoek van de functioneringsmogelijkheden en -beperkingen van de persoon en van zijn activiteiten in zijn omgeving. Hiervan wordt een technisch verslag opgesteld dat wordt gericht aan de voorschrijvende arts.

De ergotherapeutische interventies bestaan uit begeleiding en functionele training door middel van activiteiten en specifieke technieken met als doel de persoon (opnieuw) zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren.

Op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1°, van het Btw-Wetboek is de medische verzorging verricht door erkende ergotherapeuten in het kader van hun beroep of praktijk vrijgesteld van de btw. Bedoelde vrijstelling is alleen van toepassing indien de verrichte diensten een therapeutisch doel hebben.

Farmaceutisch-technisch assistent

De farmaceutisch-technisch assistent is een paramedisch beroepsbeoefenaar die instaat voor de assistentie van de apotheker in een officina-apotheek, een ziekenhuisapotheek of een farmaceutische groothandel.

De farmaceutisch-technisch assistent werkt onder de verantwoordelijkheid en onder het toezicht van de (ziekenhuis)apotheker en kan belast worden met verschillende handelingen, zoals het ontvangen en registreren van geneeskundige voorschriften, het uitvoeren van magistrale bereidingen en het inlichten van patiënten over het adequaat en veilig gebruik van geneesmiddelen.

Aangezien de farmaceutisch-technisch assistent dus steeds in ondergeschikt verband ten aanzien van een apotheker werkt, handelt hij niet als btw-belastingplichtige in de zin van artikel 4 van het Btw-Wetboek. In de relatie van de farmaceutisch-technisch assistent tot de apotheker vindt er dus geen belastbare handeling plaats.

Logopedisten

Op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1°, van het Btw-Wetboek is de medische verzorging verricht door erkende logopedisten in het kader van hun beroep of praktijk vrijgesteld van de btw. Bedoelde vrijstelling is alleen van toepassing indien de verrichte diensten een therapeutisch doel hebben.

Dit is onder meer het geval voor de diensten die voorkomen in de nomenclatuur van de geneeskundige verstrekkingen inzake verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering, zoals:

- behandelen van stoornissen op het gebied van stem, spraak, taal, gehoor, lezen, schrijven, rekenen en slikken,
- behandelen van beperkingen op het gebied van communicatie, leren, eten en drinken.

Er wordt op gewezen dat indien de door de logopedist verrichte dienst geen therapeutisch doel heeft, bedoelde handeling kan vrijgesteld zijn van de btw als dienst van gezinsvoorlichting in de zin van artikel 44, § 2, 5°, van het Btw-Wetboek. In dit verband wordt verwezen naar de [beslissing E.T.130.538 van 20.07.2016](#).

Medisch laboratoriumtechnoloog

De medisch laboratoriumtechnoloog voert laboratoriumonderzoeken uit en neemt stalen af waarop deze onderzoeken worden uitgevoerd. De technoloog kan ook instaan voor het uitvoeren van bepaalde functionele testen en van bepaalde verstrekkingen rechtstreeks op de patiënt, zoals het toedienen van radioactieve producten en het plaatsen van een perifere veneuze katheter voor het afnemen van stalen.

De handelingen die de medisch laboratoriumtechnoloog mag stellen binnen het domein van de gezondheidszorg, voert hij of zij altijd uit in opdracht van een arts of van een apotheker specialist in de klinische biologie.

De medische verzorging verricht door zelfstandige medisch laboratoriumtechnologen in het kader van hun beroep is normaal van de btw vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek.

De vrijstelling is niet van toepassing op de diensten die betrekking hebben op ingrepen en behandelingen zonder therapeutisch doel. Dit is onder meer het geval met de diensten van medisch laboratoriumtechnologen die verband houden met dan wel inherent zijn aan een esthetische ingreep of behandeling, voor zover deze handelingen noodzakelijk zijn om de hoofdhandeling en de nazorg ervan te realiseren. Deze diensten zijn evenals de esthetische ingreep of behandeling zelf, aan de btw onderworpen.

Mondhygiënist

De mondhygiënist stelt voornamelijk preventieve handelingen, met name handelingen in de mond van de patiënt, met het doel aandoeningen te voorkomen en desgevallend te genezen alsook het behouden of optimaliseren van de mondgezondheid. De mondhygiënist werkt nauw samen met algemene tandartsen, tandartsen-specialisten en artsen-specialisten in de stomatologie (en de mond-, kaak- en aangezichtschirurgie).

Op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek is de medische verzorging verricht door erkende mondhygiënist in het kader van hun beroep of praktijk vrijgesteld van de btw. Bedoelde vrijstelling is alleen van toepassing indien de verrichte diensten een therapeutisch doel hebben.

Indien deze diensten echter gebeuren als voorbereiding op een behandeling met het oog op het bleken van tanden ingegeven door een zuiver cosmetische wens, hebben ze geen therapeutisch doel en zijn ze derhalve niet vrijgesteld.

Orthoptist

Op 12.04.2019 werd een nieuw koninklijk besluit betreffende het beroep van orthoptist-optometrist gepubliceerd dat op 22.04.2019 in werking trad. De Raad van State heeft dit koninklijk besluit bij haar arrest van 14.10.2021 echter vernietigd. Door de publicatie van dit arrest in het Belgisch Staatsblad treedt het koninklijk besluit betreffende de beroepstitel van de orthoptist van 07.07.2017 terug in werking en vervalt het beroep van orthoptist-optometrist.

De orthoptist is een paramedisch beroepsbeoefenaar die het oog en het visueel systeem onderzoekt, analyseert, revalideert en/of readapteert. Hij behandelt onder meer scheelzien, een lui oog, dubbelzien, leesklachten, slechthoortheid, evenwichtsklachten ...

De orthoptist werkt nauw samen met de oogarts.

Op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1° (nieuw), van het Btw-Wetboek is de medische verzorging verricht door erkende orthoptisten in het kader van hun beroep of praktijk vrijgesteld van de btw. Bedoelde vrijstelling is alleen van toepassing indien de verrichte diensten een therapeutisch doel hebben.

De podoloog

De podoloog is de paramedische beroepsbeoefenaar die patiënten met aandoeningen ter hoogte van de voet onderzoekt en indien nodig behandelt. Deze klachten kunnen zich zowel ter hoogte van de huid als van de nagels van de voet bevinden, maar kunnen ook hoger gelegen zijn, zoals knie-, heup- en rugpijn die hun oorzaak vinden ter hoogte van de voet.

De podoloog verricht dus technische prestaties aan risicovoeten en aan niet-risicovoeten.

Diensten die worden verricht ter behandeling van voetpathologie (nagels, huid, ...) moeten als therapeutisch worden beschouwd, ongeacht of zij al dan niet worden verricht aan een risicovoet. Er moet ook rekening mee worden gehouden dat basiszorg aan een risicovoet, ter voorkoming van complicaties die zouden kunnen voortvloeien uit de reeds bestaande pathologie van de patiënt (die leidt tot de classificatie van de risicovoet), ook een dienst met een therapeutisch doel is.

Men moet er dus van uitgaan dat zuiver esthetische zorg, of zogenaamde hygiënezorg, geen dienst met een therapeutisch doel is. Het bewijs van het therapeutische doel van de dienst moet op verzoek van de administratie met elk wettig middel worden geleverd, rekening houdend met de vermoedens in punten 3.2.3. en 3.2.4.

Technoloog medische beeldvorming

De technoloog medische beeldvorming is de paramedische beroepsbeoefenaar die, in opdracht van de arts-specialist, medische beelden maakt van de menselijke inwendige anatomie. Medische beeldvorming is onmisbaar voor artsen om diagnoses te stellen, ziekten vroegtijdig op te sporen en op te volgen, medische ingrepen te ondersteunen en behandelingen te evalueren.

Een technoloog medische beeldvorming is gespecialiseerd in de verschillende beeldvormingstechnieken en bedient hoogtechnologische apparatuur binnen de radiologie, de nucleaire geneeskunde, de echocardiografie, de radiotherapie en de hadrontherapie.

De medische verzorging verricht door zelfstandige technologen medische beeldvorming in het kader van hun beroep is normaal van de btw vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1°(nieuw), van het Btw-Wetboek.

De vrijstelling is niet van toepassing op de diensten die betrekking hebben op ingrepen en behandelingen zonder therapeutisch doel. Dit is onder meer het geval met de diensten van technologen medische beeldvorming die verband houden met dan wel inherent zijn aan een esthetische ingreep of behandeling, voor zover deze handelingen noodzakelijk zijn om de hoofdhandeling en de nazorg ervan te realiseren. Deze diensten zijn evenals de esthetische ingreep of behandeling zelf, aan de btw onderworpen.

4.4.3. Andere beroepen of praktijken

Tabakoloog

De tabakoloog is een zorgaanbieder (bijvoorbeeld een arts, verpleger, kinesist, vroedvrouw...) die een specifieke deskundigheid verworven heeft in het uitvoeren van rookstopbegeleiding en daarvoor erkend is/opgenomen is in de daartoe door de respectieve gewesten opgemaakte lijst van tabakologen.

De rookstopbegeleiding kan zowel individueel als in groep worden aangeboden.

Onafgezien van de terugbetalingsvoorwaarden die per gewest verschillen, gaat het om (preventieve) medische verzorging door personen in het kader van de uitoefening van hun praktijk of beroep. Deze begeleiding door daartoe erkende zorgaanbieders is van de btw vrijgesteld op grond van artikel 44, § 1, eerste lid, 1°, van het Btw-Wetboek.

Osteopaat

Osteopathie wordt gedefinieerd als een therapeutische en diagnostische manuele benadering van pathologieën die zich uitsluitend richt op het disfunctioneren van het locomotorische stelsel en het perifere zenuwstelsel.

Er moet dus van worden uitgegaan dat het merendeel van de door osteopaten verleende zorg therapeutisch van aard is. Het bewijs van het therapeutische doel van de dienst moet op verzoek van de administratie met elk wettig middel worden geleverd, rekening houdend met de vermoedens in punten 3.2.3. en 3.2.4.

Chiropractor

Chiropractie is een benadering voor de behandeling van aandoeningen van de wervelkolom en het zenuwstelsel. De nadruk ligt op manuele technieken (d.w.z. met de hand), waaronder mobilisatie en manipulatie van de gewrichten, met bijzondere aandacht voor verplaatsing (subluxatie). Het doel is de werking van het zenuwstelsel en de algemene gezondheid te verbeteren.

Men moet er dus van uitgaan dat het merendeel van de door chiropractors verleende diensten therapeutisch doeleinden heeft. Het bewijs van het therapeutische doel van de dienst moet op verzoek van de administratie met elk wettig middel worden geleverd, rekening houdend met de vermoedens in punten 3.2.3. en 3.2.4.

Homeopaat

Het doel van een homeopathische behandeling is een therapeutisch effect op de symptomen te verkrijgen, alsmede een verbetering van het algemene gezondheidsniveau door toepassing van een gedynamiseerd en eventueel verdund soortgelijk geneesmiddel, zodat de bijwerkingen zo beperkt mogelijk zijn.

Men moet er dus van uitgaan dat het merendeel van de door homeopaten verleende diensten therapeutische doeleinden heeft. Het bewijs van het therapeutische doel van de dienst moet op verzoek van de administratie met elk wettig middel worden geleverd, rekening houdend met de vermoedens in punten 3.2.3. en 3.2.4.

Acupuncturist

Acupunctuur is een traditionele Chinese geneeswijze, een behandelingsmethode waarbij roestvrijstalen naalden worden ingebracht in zogenaamde acupunctuurpunten op het lichaam. In de moderne toepassing ervan kunnen andere stimulerende middelen op geselecteerde punten worden toegepast, zoals laserstraling, laagfrequente wisselstroom op de geplaatste naalden, of zelfs het toedienen van kleine injecties in de acupunctuurpunten.

Het merendeel van de door acupuncturisten verrichte diensten moet als therapeutisch beschouwd worden. Het bewijs van het therapeutische doel van de dienst moet op verzoek van de administratie met elk wettig middel worden geleverd, rekening houdend met de vermoedens in punten 3.2.3. en 3.2.4.

Toch is het mogelijk dat sommige diensten geen therapeutisch doel hebben, afhankelijk van de context. Sommige acupuncturisten verrichten diensten met het doel de hoeveelheid water in het lichaam te verminderen, bijvoorbeeld om esthetische redenen. In dat geval voeren zij zogenaamde 'esthetische' acupunctuur uit.

Psychomotorisch therapeut

Op basis van de evaluatie van de psychomotorische dynamiek van de begunstigde, stelt de psychomotorisch therapeut een zorgproject op dat de integratie van de motorische, emotionele, cognitieve en symbolische functies van de persoon bevordert. Hij verleent individuele en/of collectieve zorg op het gebied van de ondersteuning van de psychomotorische ontwikkeling en het behoud van de gezondheid. Hij werkt met mensen van alle leeftijden die leerproblemen, handicaps, psychosociale problemen, lichamelijke en geestelijke gezondheidsproblemen hebben.

Men moet er dus van uitgaan dat het merendeel van de activiteiten van psychomotorisch therapeuten diensten met een therapeutisch doel zijn. Het bewijs van het therapeutische doel van de dienst moet op verzoek van de administratie met elk wettig middel worden geleverd, rekening houdend met de vermoedens in punten 3.2.3. en 3.2.4.

Niettemin bieden sommige psychomotorisch therapeuten individuele of groepsessies aan die voor iedereen toegankelijk zijn, zonder specifieke therapeutische indicaties. Deze activiteiten vormen niet a priori diensten met een therapeutisch doel.

Gespecialiseerd voetverzorgers

Medisch pedicures, ook wel gespecialiseerde voetverzorgers of voethygiënist genoemd, zijn nog geen paramedisch beroep in de zin van de wetgeving op de gezondheidszorg. Het ziet er echter naar uit dat de procedure voor de erkenning van medisch pedicures als paramedisch beroep aan de gang is. Zodra deze procedure voltooid is, en het beroep erkend is als paramedisch beroep, zullen de voorwaarden van punt 4.2.2 niet meer van toepassing zijn, aangezien het beroep dan valt onder punt 4.2.1.

De gespecialiseerde voetverzorgers verricht, net als de podologen, technische diensten aan risicovoeten en niet-risicovoeten. De regels voor de toepassing van de vrijstelling voor medische diensten, betreffende het begrip therapeutisch doel, op de gespecialiseerde voetverzorgers zijn dus vergelijkbaar met de regels voor de toepassing van deze vrijstelling op podologen.

Het bewijs van het therapeutische doel van de dienst moet op verzoek van de administratie met elk wettig middel worden geleverd, rekening houdend met de vermoedens in punten 3.2.3. en 3.2.4.

Psychologie assistenten

De psychologie assistent heeft een bachelordiploma in de psychologie en werkt vaak in een multidisciplinair team. Het beroep is momenteel niet gereguleerd. Het beroep is vergelijkbaar met dat van een psycholoog, met minder verantwoordelijkheden.

De regels voor de toepassing van de vrijstelling voor medische diensten, betreffende het begrip therapeutisch doel, op psychologieassistenten zijn dus vergelijkbaar met de regels voor de toepassing van deze vrijstelling op klinische psychologen. Derhalve wordt verwezen naar het desbetreffende gedeelte.